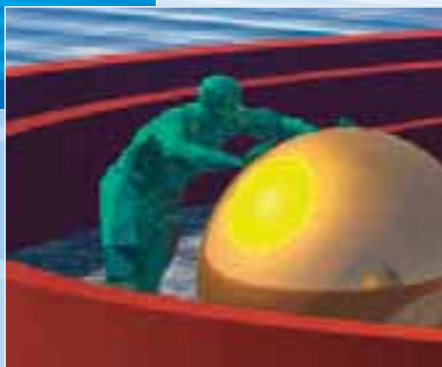

FNs organisasjon
for utdanning,
vitenskap, kultur
og kommunikasjon

Den norske
UNESCO - kommisjonen

Verdenserklæring om bioetikk og menneskerettigheter

Forord

I oktober 2005 vedtok UNESCOs generalkonferanse ved akklamasjon en Verdenserklæring om bioetikk og menneskerettigheter. For første gang i bioetikks historie forpliktet medlemsstatene seg selv og verdenssamfunnet til å respektere og anvende de grunnleggende prinsippene innen bioetikk slik de er fastlagt i en enkelt tekst.

Erklæringen omhandler etiske spørsmål som oppstår når medisin, biovitenskap og tilhørende teknologier anvendes på mennesker, og som tittelen gjenspeiler, er prinsippene den fremmer forankret i reglene om respekt for menneskeverdet, menneskerettighetene og de grunnleggende friheter. Ved å la bioetikk omslutes av internasjonale menneskerettigheter og ved å sikre respekt for menneskelivet, anerkjenner erklæringen sammenhengen mellom etikk og menneskerettigheter på det særlige området bioetikk.

Sammen med erklæringen vedtok UNESCOs generalkonferanse en resolusjon som anmoder medlemsstatene om å bestrebe seg på å sette i kraft prinsippene fastsatt i erklæringen, og de ber meg om å treffe egnede tiltak for å sikre at erklæringen følges opp og gis en bredest mulig spredning.

Denne brosjyren utgjør det første verktøyet for å spre erklæringen, og den skal bidra vesentlig til at erklæringen blir kjent over hele verden og til at prinsippene i den blir forstått slik at mennesker alle steder kan nyte godt av vitenskapens og teknologiens framskritt innenfor en ramme av respekt for menneskerettighetene og de grunnleggende friheter.

Koïchiro Matsuura

Verdenserklæring om bioetikk og menneskerettigheter*

Generalkonferansen,

som erkjenner menneskets unike evne til å reflektere over sin eksistens og sitt miljø, erkjenne urettferdighet, unngå farer, ta ansvar, søke samarbeid og framvise den moralske sans som lar etiske prinsipper komme til uttrykk,

som tenker på vitenskapens og teknologiens raske utvikling, som i stadig større grad påvirker vår forståelse av vårt eget liv og av livet i seg selv, og som fører til et sterkt behov for et verdensomfattende svar på de etiske følgene av en slik utvikling,

som erkjenner at de etiske spørsmål vitenskapens raske framskritt og teknologiske anvendelser reiser, bør undersøkes samtidig som det tas tilstrekkelig hensyn til menneskeverdet og med en universell respekt for og overholdelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter,

som beslutter at det er nødvendig og betimelig at det internasjonale samfunn fastsetter verdensomfattende prinsipper, som vil danne grunnlaget for menneskenes svar på det stadig økende antallet dilemmaer og stridsspørsmål som vitenskapen og teknologien medfører menneskeheten og for miljøet,

som minner om verdenserklæringen om menneskerettighetene av 10. desember 1948, om verdenserklæringen om det menneskelige genom og menneskerettigheter vedtatt av UNESCOs generalkonferanse 11. november 1997 og om den internasjonale erklæringen om genetiske data fra mennesker vedtatt av UNESCOs generalkonferanse 16. oktober 2003,

som merker seg De forente nasjoners internasjonale konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter og den internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter av 16. desember 1966, De forente nasjoners internasjonale konvensjon om avskaffelse av alle former for rasediskriminering av 21. desember 1965, De forente nasjoners konvensjon om avskaffelse av alle former for diskriminering mot kvinner av 18. desember 1979, De forente nasjoners konvensjon om barnets rettigheter av 20. november 1989, De forente nasjoners konvensjon om biologisk mangfold av 5. juni 1991, Standardreglene for like muligheter for mennesker med funksjonshemming vedtatt av De forente nasjoners generalforsamling i 1993, UNESCOs rekommendasjon om vitenskapelige forskeres status av 20. november 1974, UNESCOs erklæring om ansvaret til dagens generasjoner overfor framtidige generasjoner av 12. november 1997, UNESCOs verdenserklæring om kulturelt mangfold av 2. november 2001, ILO-konvensjon nr. 169 om urbefolkninger og stammefolk i selvstendige stater av 27. juni 1989, Den internasjonale traktat om plantegenetiske ressurser for mat og landbruk som ble vedtatt av FAO-konferansen 3. november 2001 og som trådte i kraft 29. juni 2004, Avtale om handelsrelaterte sider ved immaterielle rettigheter (TRIPS), vedlagt Marrakech-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon, som trådte i kraft 1. januar 1995, Doha-erklæringen om

TRIPS-avtalen og folkehelse av 14. november 2001 og andre relevante internasjonale instrumenter vedtatt av De forente nasjoner og spesialorganisasjoner innenfor FN-systemet, særlig De forente nasjoners organisasjon for ernæring og landbruk (FAO) og Verdens helseorganisasjon (WHO),

som dessuten merker seg internasjonale og regionale instrumenter innen bioetikk, herunder Konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og menneskets verdighet i forbindelse med anvendelsen av biologi og medisin: Europarådets Konvensjon om menneskerettigheter og biomedisin, som ble vedtatt i 1997 og trådte i kraft i 1999, sammen med dens tilleggsprotokoll, samt nasjonale lover og forskrifter om bioetikk og internasjonale og regionale atferdsregler og retningslinjer og andre tekster innen bioetikk, som f.eks. Helsingforserklæringen fra verdens legesammenslutning om etiske prinsipper for medisinsk forskning med forsøkspersoner, som ble vedtatt i 1964 og endret i 1975, 1983, 1989, 1996 og 2000 og Rådet for internasjonale legevitenskapsorganisasjoners internasjonale etiske retningslinjer for biomedisinsk forskning med forsøkspersoner, som ble vedtatt i 1982 og endret i 1993 og 2002,

som erkjenner at denne erklæringen skal forstås på en måte som er forenlig med nasjonale og internasjonale regler som er i samsvar med reglene om menneskerettighetene,

som minner om UNESCOs konstitusjon vedtatt 16. november 1945,

som tar i betraktning UNESCOs rolle når det gjelder å finne fram til universelle prinsipper basert på felles etiske verdier som kan danne retningslinjer for den vitenskapelige og teknologiske utvikling og for sosiale endringer, med sikte på å finne fram til nye utfordringer innen vitenskap og teknologi som tar hensyn til det ansvaret dagens generasjoner har overfor framtidige generasjoner og til det faktum at bioetiske spørsmål, som nødvendigvis har en internasjonal dimensjon, bør behandles under ett med støtte i prinsippene som allerede er nedfelt i verdenserklæringen om det menneskelige genom og menneskerettigheter og i den internasjonale erklæringen om genetiske data fra mennesker, samtidig som det ikke bare tas hensyn til dagens vitenskapelige situasjon, men også til den framtidige utvikling,

som er seg bevisst at mennesket utgjør en integrerende del av biosfæren og spiller en viktig rolle når det gjelder å verne andre mennesker og andre former for liv, særlig dyr,

som erkjenner at vitenskapelig og teknologisk utvikling, som er basert på vitenskapelig og forskningsmessig frihet, har hatt og kan ha stor betydning for menneskeheten, *blant annet* ved å forlenge levealderen og bedre livskvaliteten, *som framhever* at nevnte utvikling alltid bør ha som mål å fremme velferd for enkeltpersoner, familier, grupper eller samfunn og for hele menneskeheten, samtidig med en anerkjennelse av menneskeverdet og en altomspennende respekt for og overholdelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter,

som erkjenner at helse ikke bare avhenger av utviklingen innen vitenskapelig og teknisk forskning, men også av psykososiale og kulturelle faktorer,

som dessuten erkjenner at beslutninger om etiske spørsmål innen medisin, biovitenskap og tilhørende teknologier kan få følger for enkeltpersoner, familier, grupper eller samfunn og hele menneskeheten,

som tar i betraktning at kulturelt mangfold som en kilde til utveksling, nyskapning og kreativitet, er nødvendig for menneskeheten og utgjør på den måten menneskehetens felles kulturarv, men *som understreker* at dette ikke kan gjøres gjeldende på bekostning av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter,

som også tar i betraktning at en persons identitet omfatter en biologisk, psykososial, sosial, kulturell og åndelig dimensjon,

som erkjenner at uetisk vitenskapelig og teknologisk opptreden har fått særlige følger for urfolk og lokale samfunn,

som er overbevist om at moralsk følsomhet og etisk refleksjon bør inngå som en del av den vitenskapelige og teknologiske utviklingsprosessen og at bioetikk bør spille en vesentlig rolle ved de valg som må treffes i forbindelse med spørsmålene som denne utviklingen skaper,

som tar i betraktning at det er ønskelig å utvikle nye måter å tilnærme seg det sosiale ansvaret på, for å sikre at framskrittene innen vitenskap og teknologi bidrar til rettferdighet og likhet og er i menneskehetens interesse,

som erkjenner at en viktig framgangsmåte for å vurdere sosiale realiteter og oppnå likhet er å rette oppmerksomheten mot kvinnes stilling,

som understreker behovet for å styrke det internasjonale samarbeidet innen bioetikk og særlig ta hensyn til de spesifikke behovene i utviklingsland, innfødte samfunn og sårbare befolkningsgrupper,

som tar i betraktning at alle mennesker, uten forskjell, bør nyte godt av samme høye etiske standarder innen medisin og biovitenskapelig forskning,

proklamerer følgende prinsipper og *vedtar* denne erklæring:

Artikkel 1

Omfang

1. Denne erklæringen omhandler etiske spørsmål knyttet til medisin, biovitenskap og tilhørende teknologier som anvendes på mennesker, og tar for seg de sosiale, juridiske og miljømessige dimensjonene ved spørsmålene.
2. Denne erklæringen er rettet til statene. Når det er hensiktsmessig og relevant, fastsetter den også retningslinjer for beslutninger eller atferd som stammer fra enkeltpersoner, grupper og samfunn samt fra offentlige og private institusjoner og selskaper.

Artikkel 2

Mål

Denne erklæringen har følgende mål:

- (a) å tilby en verdensomfattende ramme av prinsipper og framgangsmåter som skal danne retningslinjer for statenes utforming av lovgivning, politikk og andre instrumenter på området bioetikk;
- (b) å gi retningslinjer for tiltak som utføres av enkeltpersoner, grupper og samfunn samt av offentlige og private institusjoner og selskaper;
- (c) å fremme respekten for menneskeverdet og verne om menneskerettighetene gjennom å sikre at menneskers liv og grunnleggende friheter respekteres i samsvar med folkerettens regler om menneskerettighetene;
- (d) å anerkjenne betydningen av frihet med hensyn til vitenskapelig forskning og fordelene av den vitenskapelige og teknologiske utvikling, og samtidig understreke nødvendigheten av at denne forskningen og utviklingen foregår innenfor rammen av de etiske prinsippene som er fastsatt i denne erklæringen og viser respekt for menneskeverdet, menneskerettighetene og de grunnleggende friheter;
- (e) å fremme en flerfaglig og flersidig dialog omkring bioetiske spørsmål blant alle berørte parter og i samfunnet i sin helhet;
- (f) å fremme rettferdig tilgang til den medisinske, vitenskapelige og teknologiske utvikling, størst mulig strøm av og deling av kunnskap omkring denne utvikling samt deling av fordelene, samtidig som det særlig tas hensyn til utviklingslandenes behov;
- (g) å sikre og fremme nåværende og framtidige generasjoners interesser;
- (h) å understreke viktigheten av det biologiske mangfold og bevaringen av dette som noe som angår hele menneskeheten.

Prinsipper

Innenfor rammen av denne erklæring skal adressatene overholde følgende prinsipper når de treffer beslutninger eller iverksetter framgangsmåter:

Artikkel 3

Menneskeverd og menneskerettigheter

1. Menneskeverdet, menneskerettighetene og de grunnleggende friheter skal respekteres.
2. Enkeltmenneskers interesser og velferd skal gå foran rent vitenskapelige eller samfunnsmessige interesser.

Artikkel 4

Nytte og skade

Ved anvendelse og fremme av vitenskapelig kunnskap, medisinsk praksis og tilhørende teknologier bør den direkte og indirekte nytten for pasienter, forskningsdeltakere og andre berørte være størst mulig, og eventuell skade for slike enkeltpersoner bør være minst mulig.

Artikkel 5

Selvstendig beslutningsmyndighet og personlig ansvar

Enkeltpersoners selvstendige beslutningsmyndighet, når de tar ansvar for sine beslutninger og respekterer andres selvstendighet, skal respekteres. Det skal treffes tiltak for å verne rettighetene og interessene til personer som ikke er i stand til å utøve selvstendig beslutningsmyndighet.

Artikkel 6

Samtykke

1. Ethvert preventivt, diagnostisk og terapeutisk medisinsk inngrep skal utføres bare med frivillig og informert forhåndssamtykke fra den berørte person på grunnlag av tilstrekkelige opplysninger. Når det er aktuelt bør samtykket være uttrykkelig, og vedkommende bør når som helst og av en hvilken som helst grunn kunne trekke tilbake samtykket uten at det medfører ulemper eller er til skade.

2. Vitenskapelig forskning bør utføres bare med frivillig, uttrykkelig og informert forhåndssamtykke fra den berørte person. Informasjonen bør være tilstrekkelig og gitt på en forståelig måte, og den bør omfatte regler for tilbaketrekking av samtykke. Vedkommende skal når som helst og av en hvilken som helst grunn kunne trekke tilbake samtykket uten at det medfører ulemper eller er til skade. Unntak fra disse prinsippene bør alltid være i samsvar med etiske og rettslige standarder vedtatt av statene og i samsvar med prinsippene og bestemmelsene fastsatt i denne erklæringen, særlig artikkel 27, og folkerettens regler om menneskerettighetene.

3. I egnede tilfeller kan det ved forskning på en gruppe personer eller et samfunn i tillegg anmodes om samtykke fra lovlige stedfortredere for vedkommende gruppe eller samfunn. Kollektivt samtykke fra et samfunn eller samtykke fra en samfunnsleder eller en annen myndighet kan ikke i noe tilfelle erstatte et informert samtykke fra en enkeltperson.

Artikkel 7

Personer uten evne til å samtykke

Personer uten evne til å samtykke skal gis særlig beskyttelse i samsvar med nasjonal lovgivning:

- (a)** Det bør gis tillatelse til forskning og medisinsk praksis etter hva som er best for den berørte person og i samsvar med nasjonal lovgivning. Vedkommende bør imidlertid i størst mulig grad involveres i beslutningsprosessen med hensyn til samtykke og tilbaketrekking av slikt samtykke;
- (b)** Forskning bør utføres bare med henblikk på en direkte helsemessig gevinst for den berørte person, med forbehold om den tillatelse og beskyttelse som loven fastsetter, og bare dersom det ikke finnes et forskningsalternativ med tilsvarende virkning og med deltakere som har evne til å samtykke. Forskning som ikke har en potensiell direkte helsemessig gevinst, bør utføres bare rent unntaksvis og i svært begrenset omfang, samtidig som den berørte person bare utsettes for en minimal risiko og byrde, og dersom forskningen forventes å ha en helsemessig gevinst for andre personer som tilhører samme gruppe, er den underlagt vilkårene fastsatt ved lov og vernet av den enkelte persons menneskerettigheter. Når slike personer nekter å delta i forskning, bør dette respekteres.

Artikkel 8 Respekt for menneskets sårbarhet og den personlige integritet

Ved anvendelse og fremme av vitenskapelig kunnskap, medisinsk praksis og tilhørende teknologier bør det tas hensyn til menneskets sårbarhet. Enkeltpersoner og grupper som er særlig sårbare, bør vernes, og slike personers personlige integritet bør respekteres.

Artikkel 9 Privatliv og fortrolighet

De berørte personers privatliv og fortroligheten av personopplysninger bør respekteres. I den grad det er mulig, bør slike opplysninger ikke brukes eller offentliggjøres for andre formål enn de formål de ble innsamlet for eller som det ble gitt samtykke til, i samsvar med folkeretten og særlig reglene om menneskerettigheter.

Artikkel 10 Likhet, rettferdighet og rimelighet

Alle menneskers grunnleggende likhet med hensyn til menneskeverd og menneskerettigheter skal respekteres slik at enhver behandles på en rettferdig og rimelig måte.

Artikkel 11 Likebehandling og fravær av stigmatisering

Ingen enkeltpersoner eller grupper bør utsettes for diskriminering eller stigmatisering på et hvilket som helst grunnlag, som er i strid med menneskeverdet, menneskerettighetene og de grunnleggende friheter.

Artikkel 12 Respekt for kulturelt mangfold og pluralisme

Det bør tas tilbørlig hensyn til mangfold og pluralisme. Slike hensyn skal likevel ikke påberopes for å krenke menneskeverdet, menneskerettighetene og de grunnleggende friheter eller for å begrense omfanget av disse.

Artikkel 13 Solidaritet og samarbeid

Det skal oppmuntres til solidaritet mellom mennesker og til internasjonalt samarbeid for å nå dette målet.

Artikkel 14 Sosialt ansvar og helse

1. Et viktig mål for regjeringene som deles av alle samfunnssektorer, er å fremme helse og sosial utvikling for befolkningen.

2. Når det tas hensyn til at en av de grunnleggende rettigheter for alle mennesker, uten forskjell som skyldes rase, religion, politisk oppfatning, økonomiske eller sosiale forhold, er å nyte godt av de beste oppnåelige helsemessige forhold, bør framskrittene innen vitenskap og teknologi fremme:

- (a) tilgangen på kvalitetshelsetjenester og grunnleggende legemidler, særlig med henblikk på kvinners og barns helse, fordi helse er grunnleggende for selve livet og må anses som et sosialt og menneskelig gode;
- (b) tilgangen på tilstrekkelig ernæring og vann;
- (c) bedringen av levevilkårene og av miljøet;
- (d) opphevingen av marginaliseringen og utestengningen av personer på et hvilket som helst grunnlag;
- (e) reduksjonen av fattigdommen og analfabetismen;

Artikkel 15

Deling av godene

1. Goder som stammer fra enhver vitenskapelig forskning og anvendelsen av denne, bør deles med hele samfunnet og med det internasjonale samfunn, og særlig med utviklingslandene. Ved gjennomføringen av dette prinsippet kan godene ha følgende former:

- (a) spesiell og bærekraftig bistand til og anerkjennelse av personer og grupper som har deltatt i forskningen;
- (b) tilgang på kvalitetshelsetjenester;
- (c) levering av nye diagnostiske og terapeutiske metoder eller produkter som stammer fra forskningen;
- (d) støtte til helsetjenester;
- (e) tilgang til vitenskapelig og teknologisk kunnskap;
- (f) kapasitetsbyggende fasiliteter for forskningsformål;
- (g) andre former for goder i samsvar med prinsippene fastsatt i denne erklæringen.

2. Godene bør ikke kunne medføre utilbørlig påvirkning for å delta i forskning.

Artikkel 16

Vern av framtidige generasjoner

Biovitenskapens virkning for framtidige generasjoner, herunder deres genetiske sammensetning, bør vies tilstrekkelig oppmerksomhet.

Artikkel 17

Vern av miljøet, biosfæren og det biologiske mangfold

Tilstrekkelig oppmerksomhet må rettes mot forbindelsen mellom mennesker og andre former for liv, betydningen av tilstrekkelig tilgang på og bruk av biologiske og genetiske ressurser, respekten for tradisjonell kunnskap og menneskets rolle når det gjelder vern av miljøet, biosfæren og det biologiske mangfold.

Anvendelse av prinsippene

Artikkel 18

Beslutningstaking og behandling av bioetiske spørsmål

1. Profesjonalisme, ærlighet, integritet og åpenhet bør fremmes i beslutningsprosessen, særlig bør alle interessekonflikter påpekes, og kunnskapen bør deles på en hensiktsmessig måte. Alt bør settes inn på å gjøre bruk av den beste tilgjengelige vitenskapelige kunnskap og metode når bioetiske saker behandles og, ved jevne mellomrom, tas opp til ny vurdering.

2. Berørte personer og fagfolk og samfunnet i sin helhet bør jevnlig engasjeres i dialog.

3. Det bør arbeides for å fremme mulighetene for en informert og flersidig offentlig debatt der alle relevante meninger får komme til uttrykk.

Artikkel 19

Etikkomiteer

Uavhengige, flerfaglige og bredt sammensatte etikkomiteer bør opprettes, fremmes og støttes på behørig nivå med henblikk på å:

- (a) vurdere relevante etiske, juridiske, vitenskapelige og sosiale spørsmål i forbindelse med forskningsprosjekter som involverer mennesker;
- (b) gi råd om etiske problemer i kliniske sammenhenger;

- (c) vurdere den vitenskapelige og teknologiske utvikling, formulere anbefalinger og bidra til å utarbeide retningslinjer om spørsmål som omfattes av denne erklæring;
- (d) fremme debatt, utdanning og offentlig bevissthet og engasjement med hensyn til bioetikk.

Artikkel 20 Risikovurdering og risikohåndtering

Det bør arbeides for en egnet vurdering og en forsvarlig håndtering av risikoer knyttet til medisin, biovitenskap og tilhørende teknologier.

Artikkel 21 Tverrnasjonal praksis

1. Stater, offentlige og private institusjoner og fagfolk som er knyttet til tverrnasjonal virksomhet, bør bestrebe seg på å sikre at alle aktiviteter som omfattes av denne erklæring og som iverksettes, finansieres og på annen måte gjennomføres helt eller delvis i forskjellige stater, er i samsvar med prinsippene fastsatt i denne erklæringen.
2. Forskning som iverksettes eller på annen måte gjennomføres i en eller flere stater (vertsstater) og som finansieres av kilder i en annen stat, bør omfattes av en forsvarlig etisk vurdering i vertsstaten og i staten der finansieringskilden befinner seg. Gjennomgangen bør bygge på etiske og juridiske standarder i samsvar med prinsippene fastsatt i denne erklæringen.
3. Tverrnasjonal helseforskning bør være lydhør overfor vertsstatenes behov, og viktigheten av forskning som bidrar til å lette overhengende globale helseproblemer, bør anerkjennes.
4. Ved forhandlinger om forskningsavtaler bør samarbeidsvilkår og avtaler om fortjenesten fra forskningen fastsettes med lik deltakelse fra alle som deltar forhandlingene.
5. Statene bør treffe egnede tiltak både nasjonalt og internasjonalt for å bekjempe bioterrorisme og ulovlig handel med organer, vev, prøver, genetiske ressurser og genrelaterte materialer.

Fremme av erklæringen

Artikkel 22 Statenes rolle

1. Statene bør treffe alle nødvendige tiltak, enten lovgivningsmessige, administrative eller av annen art, for å gjennomføre prinsippene fastsatt i denne erklæring i samsvar med folkerettens regler om menneskerettighetene. Slike tiltak bør støttes av tiltak innen utdanning, opplæring og offentlig informasjon.
2. Statene bør fremme opprettelsen av uavhengige, flerfaglige og flersidige etikkomiteer som angitt i artikkel 19.

Artikkel 23 Utdanning, opplæring og opplysning om bioetikk

1. Med henblikk på å fremme prinsippene fastsatt i denne erklæring og få en bedre forståelse av de etiske følgene av den vitenskapelige og teknologiske utvikling, særlig for unge mennesker, bør statene bestrebe seg på å støtte bioetisk utdanning og opplæring på alle nivåer samt fremme programmer for spredning av opplysninger og kunnskap om bioetikk.

2. Statene bør oppfordre både internasjonale og regionale mellomstatlige organisasjoner samt internasjonale, regionale og nasjonale ikke-statlige organisasjoner til å delta i dette arbeidet.

Artikkel 24 Internasjonalt samarbeid

1. Statene bør fremme internasjonal spredning av vitenskapelige data og oppmuntre til fri strøm og deling av vitenskapelig og teknologisk kunnskap.

2. Innenfor rammen av det internasjonale samarbeidet bør statene fremme kulturelt og vitenskapelig samarbeid og tre inn i bilaterale og multilaterale avtaler som gjør det mulig for utviklingslandene å bygge opp sin evne til å delta i framskaffelsen av og delingen av vitenskapelig kunnskap, tilknyttet knowhow og fordelene av dette.

3. Statene bør ta hensyn til og fremme solidaritet overfor og blant statene og enkeltpersoner, familier, grupper og samfunn, og særlig overfor dem som er sårbare som følge av sykdom eller funksjonshemming eller andre personlige, samfunnsmessige eller miljømessige forhold og overfor de mest ressursvake.

Artikkel 25 Oppfølgingstiltak fra UNESCO

1. UNESCO skal fremme og spre prinsippene fastsatt i denne erklæringen. Når den gjør dette, skal UNESCO søke hjelp og bistand fra Den mellomstatlige bioetikkomité (IGBC) og Den internasjonale bioetikkomité (IBC).

2. UNESCO skal bekrefte sin forpliktelse til å arbeide med bioetikk og fremme samarbeidet mellom IGBC og IBC.

Sluttbestemmelser

Artikkel 26 Innbyrdes forbindelse og komplementaritet mellom prinsippene

Denne erklæringen skal leses som en helhet, og prinsippene skal forstås som komplementære og forbundet med hverandre. Hvert prinsipp skal ses i sammenheng med de andre prinsippene, etter hva som er aktuelt og relevant etter forholdene.

Artikkel 27 Begrensninger i anvendelsen av prinsippene

En eventuell begrensning av anvendelsen av prinsippene i denne erklæringen bør skje ved lov, herunder lover med henblikk på offentlig sikkerhet, etterforskning, avdekking og forfølgning av forbrytelser, vern av folkehelsen eller vern av andres rettigheter og friheter. Alle slike lover skal være i samsvar med folkerettens regler om menneskerettigheter.

Artikkel 28 Nektelse av handlinger som strider mot menneskerettighetene, grunnleggende friheter og menneskeverdet

Intet i denne erklæring skal forstås slik at det medfører noe krav til en stat, gruppe eller person om å delta i virksomhet eller utføre handlinger som strider mot menneskerettighetene, grunnleggende friheter og menneskeverdet.

Denne brosjyren er utarbeidet i samarbeid med Den norske UNESCO-
kommisjonen og Helse- og omsorgsdepartementet
(Oversettelse ved Den norske UNESCO-kommisjonen)
Den norske UNESCO-kommisjonen
Kunnskapsdepartementet
P.b 8119 Dep
0032 Oslo
www.unesco.no

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
Division of Ethics of Science and Technology
Social and Human Science Sector
1, rue Miollis - 75732 Paris Cedex 15 - France
www.unesco.org/shs/ethics
SHS/EST/BIO/06/1
© UNESCO, 2006